

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมที่พึงปรารถนาของครู ได้มีบุคคลและนักการศึกษาหลายท่าน ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูไว้ เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยจะได้แยกเป็นสองภาค คือ ภาคแรก เป็นบทความ และภาคที่สอง เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อคิดเห็นจากบทความ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

...หน้าที่ของครู เป็นหน้าที่ที่ไม่ใช่ข้าราชการหรือหน้าที่ที่
ได้รับเงินเดือนตอบแทน แต่หน้าที่ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง เพราะต้อง
วางตัวเป็นครูที่แท้ ถ้าครูวางตัวเป็นครู จะทำให้ลูกศิษย์นับถือ
เป็นทุน แลว่าถ้าถึงความ เป็นครูโดยที่พอใจ ย่อมแพ้สถานการณ
ก็ทำให้ลูกศิษย์มีความเคารพไม่ได้¹

เจ้าพระยาบรมกรมศักดิ์มนตรี ได้แสดงโอวาทเรื่องมารยาทครู มีข้อความบาง
ตอนเกี่ยวกับมารยาทครู คือ "ครูเป็นกระจกเงาที่เด็กต้องมานั่งจ้อง ครูจึงต้องมีอุปนิสัยดี
สำหรับเด็กได้เอาอย่างไปแต่ที่ดี เด็กคนใดที่เราสอนไม่ได้ตั้งใจ ก็ควรคิดว่าเป็นความ

¹พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "พระบรมราโชวาท
เกี่ยวกับการฝึกหัดครู," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 7 (สิงหาคม, 2515),
หน้า 7.

นึกของเรา ครุข่มไม่พรวาเวลาของศิษย์ เรารัก เป็นครุต้องไม่กลัวเหนื่อย²

✕ ปัจจุบันคนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครุมักไม่เข้าใจหน้าที่ของตนเอง ไม่เอาใจใส่งาน ทำให้สอนเด็กไม่ดีเท่าที่ควร สุรินทร์ สรรสิริ³ ได้กล่าวถึงลักษณะของครุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กไว้ 11 ประการว่า

1. ตรงต่อเวลา ไม่มาสายหรือกลับก่อนเวลา ไม่โอ้อะไรเวลาเข้าห้องสอน
2. มาทำงานเป็นเนืองนิตย์
3. เตรียมการสอนสม่ำเสมอ
4. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น การแต่งกาย การพูดจา และกิริยา มารยาท
5. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ก็ทำงานนั้นให้สำเร็จรวดเร็วไปโดยเร็ว
6. รับผิดชอบงานในหน้าที่ และไม่กล่าวร้ายงานคนอื่น
7. ทำตนให้เป็นพหุสูต เพื่อทันกับความเปลี่ยนแปลงในโลก
8. ไม่ถือเราดีโอเขา มีความสามัคคีกลมเกลียวในคณะครู
9. มีจรรยา มารยาท และวินัย คามระเบียบประเพณีครูของคุรุสภา
10. ประจบหัวหน้าสถานศึกษาช่วยการทำงานในหน้าที่ มีอิสระพอ
11. ช่วยงานพิเศษของสถานศึกษานั้น ๆ บ้าง

✕ ครูกับนักเรียน เป็นบุคคลที่ทำงานด้วยกันตลอดเวลาในโรงเรียน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างครู และนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาของคณะกรรมการแห่งชาติ, ประมวลชอกติทาง
การศึกษา (พระนคร: 2515), หน้า 12.

³สุรินทร์ สรรสิริ, "ครูดีนั้นเป็นอย่างไร," วิทยากร, 71 (กรกฎาคม, 2515), 3 - 9.

✓ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร⁴ ได้กล่าวถึงหลักในการปฏิบัติตนของครู ไว้ 10 ประการ คือ

1. ต้องปฏิบัติตนให้ใคร่ชว่าเป็นครูที่แท้จริง หนักแน่นอดทน
2. ปรับปรุงวิธีการสอน ให้เราความสนใจเด็ก
3. ควรศึกษาเด็ก เป็นรายบุคคล
4. จัดบริการ เพื่อสนองความต้องการ และความถนัดของเด็ก
5. ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาควยการให้คำแนะนำ และทรงรักษาความลับ
6. สอนซ่อมเสริม
7. ใช้คำพูดแสดงความเมตตาปราณี
8. ไม่ควรล่าเอียงหรือมีอคติ
9. เอาใจใส่และให้กำลังใจในเด็กทุกคน
10. ติดตามผลนักเรียนทั้งขณะอยู่โรงเรียนและอยู่นาน

✓ ไพบูลย์ อินทรวีชา⁵ ได้กล่าวถึงครูที่ดีเป็นกัลยาณมิตรนั้นจะต้องมีลักษณะ 7 ประการ คือ

1. เป็นผู้ดี คือ เป็นสุภาพชนและพลเมืองดี ทรงคุณธรรมในทุกแง่ทุกมุม
2. เป็นคนหนักแน่น คือมีจิตใจหนักแน่น มีภูมิรู้แน่น
3. เป็นผู้พัฒนา คือพัฒนาทั้งตนเองและสังคม
4. เป็นผู้ทรงศิลป์ คือมีศิลป์ในฐานะผู้ให้การศึกษา และผู้รับการศึกษ ทั้งสอนและเรียนรู้จากเด็ก
5. เป็นผู้ออกทน คือต้องทนต่อภาระหนักในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ ออกทนต่อ
6. เป็นผู้ปฏิบัติ
7. เป็นผู้แนะนำ

⁴สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับโรงเรียน-นักเรียน-ผู้ปกครอง," ประชาศึกษา, 24 (พฤศจิกายน, 2515), 7 - 9.

⁵ไพบูลย์ อินทรวีชา, เรื่องเดิม, หน้า 7 - 10.

ฝ่ายวาทะ (พวกที่ความเห็นตรงกัน) และฝ่ายวิวาทะ (พวกที่ความเห็นไม่ตรงกัน)

6. เป็นผู้ปฏิบัติ คือต้องปฏิบัติและทดสอบด้วยตนเองเสียก่อน จึงจะ เป็นผู้ นำ
ทางการเรียนได้

7. เป็นผู้แนะแนว สามารถแนะนำนักเรียนให้ก้าวข้ามอุปสรรค และรู้จักช่วยตนเอง
เองด้วย

✗ ไร่นาน อรุณรังษี ได้กล่าวถึงครู ในทัศนะของพุทธปรัชญาไว้ว่า "ครูเป็น
บุคคลที่ทรงศีลแล้ว เป็นบุคคลที่มีสมาธิจิตแล้ว เป็นบุคคลที่มีปัญญาแล้ว คือ ศีล สมาธิ
ปัญญา ครูจึงสอนแต่ความจริงทั้งหมด ครูไม่มีทิฐิ สิ่งใดที่รู้ก็บอกไว้ สิ่งใดไม่รู้ ก็บอก
ไม่รู้ และจะพยายามคนควาหามาให้รู้ ครูใจกว้างเสมอที่จะรับความเห็นจากทุกทิศ"⁶

✗ นอกจากนี้ ดร.สุจิต เพียรชอบ⁷ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ
ครูที่มีต่อสังคม ดังนี้ ครูควรมีบทบาทในการให้การศึกษา การอบรมศีลธรรมจรรยา การ
ถ่ายทอดวัฒนธรรม การรวมกิจกรรมของชุมชน การเป็นผู้นำการศึกษาวิจัย และวิ
เคราะห์สังคม การสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ
บทบาทในการปฏิรูปสังคม

จากรายงานสรุปการสัมมนา นิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2517⁸

⁶ ไร่นาน อรุณรังษี, "ครูในปรัชญาตะวันออก," ศูนย์ศึกษา, 19 (มกราคม-
มีนาคม, 2516), 25.

⁷ สุจิต เพียรชอบ, เรื่อง เกม, หน้า 8 - 17.

⁸ นิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "รายงานสรุปการสัมมนา
นิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2617," วารสารครุศาสตร์, 4 (สิงหาคม -
ตุลาคม, 2517), 72.

ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไว้ว่า ครูจะต้องปลูกฝังความรัก และศรัทธาในอาชีพครู เพื่อบรรลุถึงอุดมคติที่มีอยู่ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ หันต่อเหตุการณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอน ต้องเป็นผู้มีขันติและความยุติธรรม และต้องปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและ เหตุการณ์ สามารถนำแนวทางให้นัก เรียนอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง

สุภรณ์ ศรีพิหล⁹ โต้แย้งให้เห็นความสำคัญของการผลิตครู เพื่อให้ได้ครูชั้น อาชีพว่า ครูที่เรียกว่าครูชั้นอาชีพนั้น นอกจากจะมีความรู้และสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้แล้ว ยังต้องมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ซึ่งได้มาด้วยการศึกษาฝึกฝนและอบรม ต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งต้องอาศัยการคิดค้นทดลอง ที่เรียกว่า การวิจัย และยังคงนำความรู้นั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

X ส่วน รุประณี นาคกรรพ¹⁰ ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้สอนไว้ 7 ประการว่า

1. น่ารัก คือ มีบุคลิกภาพที่ลูกศิษย์อยากเข้าใกล้
2. หนักแน่น คือ มีใจคอหนักแน่น และมั่นคงด้วยความรักทำให้หน้าเคารพ
3. นายกอง คือ เป็นผู้ที่ศิษย์ยกย่องได้อย่างเต็มใจไม่มีลับลมคมใน
4. คอยว่ากล่าวตักเตือน คือ เป็นหน้าที่หนึ่งของครู ต้องกระทำโดยปราศจาก

อคติ

5. ออทนต่อถ้อยคำ คือ ครูต้องออทนต่อถ้อยคำของศิษย์ได้ ถ้านั่นได้ โดยครู มีทั้งเมตตาธรรมและขันติธรรม จะชนะนำใจศิษย์ได้ภายหลัง

006150

⁹สุภรณ์ ศรีพิหล, "การผลิตครูชั้นอาชีพ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, 7(กันยายน, 2515), 11 - 12.

¹⁰รุประณี นาคกรรพ, "เพื่อครูในอนาคต," วารสารครูศาสตร์, 4(กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม, 2517), 6.

6. อธิบายข้อที่ลึกซึ้งให้ง่าย คือ ครูต้องรู้ในวิชาที่ตนเองสอนและอธิบายได้

7. ไม่รักงานในฐานะ คือ ผู้เป็นครูต้องไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางเสียหาย หรือในเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

เมืองทอง แซมมดี¹¹ ได้กล่าวถึงครูไว้ว่า ครูเป็นผู้นำในการสอน ดังนั้น นอกจากครูจะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังต้องมีทักษะที่สำคัญ 5 ประการ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีชีวิตชีวา ดังนี้

1. ทักษะในการพัฒนาตนเอง
2. ทักษะในการสื่อความหมาย
3. ทักษะในการใช้วิจารณ์อย่างตักเตือนใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ
4. ทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น
- ✓ 5. ทักษะในการพิจารณาวิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมต่าง ๆ

✗ สำหรับข้อคิดเห็นของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ในด้านลักษณะของครูเท่าที่พอจะยกตัวอย่าง ให้เห็นมีดังนี้

มอริส อี ทรอยเออร์¹² ได้กล่าวถึงลักษณะครูที่ดีที่เด็กต้องการไว้ ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน นักเรียน และชุมชน
2. เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. อ่านหนังสือทุกชนิด วารสาร และหนังสือพิมพ์
4. ติดตามข่าวซึ่งจำเป็นสำหรับครู

¹¹ เมืองทอง แซมมดี, "การจัดการเรียนการสอนอย่างมีชีวิตชีวา," วารสารครูศาสตร์, 5(กันยายน - ตุลาคม, 2519), 66.

¹² Maurice E. Troyer, Evaluation in Teacher Education (Washington D.C.: American Council on Education, 1944), 146 p..

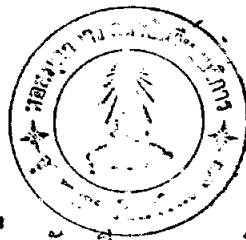
จากรายงานการประชุมกลุ่มของนักการศึกษาในสหรัฐอเมริกา¹³ ได้สรุปถึงหลักเบื้องต้น ซึ่งครูทุกคนจำเป็นต้องมี และถือว่าเป็นคุณลักษณะที่เป็นสากล ไว้ดังนี้ นอกเหนือจากครูจะต้องมีความรู้ และวิธีสอน ในวิชานั้น ๆ แล้ว ยังต้องมีสุขภาพและอนามัยดี มีทักษะในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ มีทักษะในการคิด (Process of thinking) มีทักษะในการประเมินผลตนเอง (Self-evaluation) มีความสามารถในการใช้เทคนิคการสอน และขอสุดท้ายจะต้องปรับปรุงอาชีพ กิจกรรมของตน อันจะมีผลต่อโรงเรียนและเด็กอยู่เสมอ

X เฮลด์ และมัวร์¹⁴ ได้เสนอแนะว่า บุคคลที่จะมาอาชีพเป็นครู จะต้องมีลักษณะทางกายและใจ แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ เช่น

1. จะต้องมีวิจรรณญาณ
2. จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์อันดี
3. จะต้องมีเมตตาและป้องกันคนอื่น
4. จะต้องมีความละเอียดปราณีต
5. จะต้องมองโลกในแง่ดี
6. มีอารมณ์คงที่
7. หลีกเลี้ยงการวิจารณ์ผู้อื่น
8. เต็มใจที่จะทำงานมากกว่าคนอื่น

¹³ Association for Supervision And Curriculum Development, "Educating the Young People of the World," Report of the World Conference on Education (March, 1970), 105 p.

¹⁴ James E. Heald and Samuel A. Moore, the Teacher and Administrative Relationships in School System (New York: the Macmillan Co., 1968), 142 p.

ส่วน โอเลส¹⁵ มีความเห็นว่า นักเรียนชอบครูที่เป็นกัลยาณมิตร สามารถช่วยเหลือนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ชอบครูที่ทำงานเก่งฉลาด และเอาใจใส่ดูแลเมื่อก็เด็กเจ็บป่วย ผู้บริหารชอบครูที่ไม่บ่น แม่จะมีงานมาก ส่วนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนชอบครูที่มีความรู้ดี ความประพฤติดี และเงินเดือนค่า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปี พ.ศ.2509 พันธ์ี สาริกบุตร¹⁶ ได้สำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีสุดท้ายของคณะต่าง ๆ จำนวน 800 คน ผลการวิจัยพบว่านิสิตส่วนใหญ่ต้องการอาจารย์ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. ในด้านการสอน ควรมีความรู้ทางวิชาการอย่างรอบรู้ สามารถถ่ายทอดอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ ใ้ทะแนญุทธิธรรม และหมั่นแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
2. ในด้านสัมพันธภาพกับนิสิต ควรจะสัมพันธ์กับนิสิตทุกคนเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือนิสิตในคานต่าง ๆ
3. ในด้านการแต่งกาย ทั้งอาจารย์หญิง - ชาย ควรแต่งกายด้วยสีและแบบที่สุภาพ ไม่แต่งหน้ามากเกินไป
4. ในด้านคุณวุฒิ ควรจะมีวุฒิไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

¹⁵John F. Ohles, Introduction to Teaching (New York: Random House, Inc., 1970), pp. 38 - 9.

¹⁶พันธ์ี สาริกบุตร, "การสำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด," (วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), (อักษำเนา.)

5. ในค่านวัยวุฒิ ควรจะมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี และไม่เกิน 60 ปี

6. ในค่านอารมณ์ ควรมึอารมณ์แจ่มใสและเป็นกันเองกับนิสิต

ในปี พ.ศ.2511 มัดตนา ปิยะมาคา¹⁷ ได้สำรวจลักษณะของครูในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 1,406 คน จากโรงเรียน 53 โรงเรียน แยกตามเพศ ชั้นที่สอน วุฒิ อายุ และจำนวนปีที่สอน ปรากฏผลว่า คุณลักษณะของครู ควรประกอบด้วย การสอนดี มีเหตุผล เป็นนักประชาธิปไตย มีความเมตตา กรุณา สามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ มีความยุติธรรม ซื่อตรง มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ส่งเสริมให้กำลังใจ ให้ความอุปการะแก่นักเรียน

ปี พ.ศ.2518 ระคม บุญเรือง¹⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษาและผู้ปกครองในจังหวัดอุตรดิตถ์ เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยสอบถามจากนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์ 28 โรงเรียน จำนวน 1,000 คน และผู้ปกครอง จำนวน 100 คน ปรากฏผลว่า

1. ในค่านความรู้ ควรมีความรู้เกี่ยวกับพิธีศาสนา การร้องเพลงไทยเดิม เกษตรกรรมเบื้องต้น และพื้นฐานครอบครัวของเด็ก

2. ในค่านทักษะ ควรมีทักษะในการอธิบาย ใช้ภาษาเหมาะสม

¹⁷มัดตนา ปิยะมาคา, "การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนครธนบุรี" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2511) (อัครสำเนา.)

¹⁸ระคม บุญเรือง, "ความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษาและผู้ปกครองในจังหวัดอุตรดิตถ์ เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

ในปีเดียวกันนี้เอง นิกา เพชรสม¹⁹ ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของ ครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นครูประจำการ จำนวน 250 คน และนักศึกษาครู จำนวน 500 คน ในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครูเห็นสอดคล้องกันในด้านต่อไปนี้

1. ในด้านความรู้ เห็นว่าครูควรรู้วิชาภูมิศาสตร์ พละนันทนัย และวิทยาศาสตร์ ส่วนความรู้วิชาอื่นนั้น ครูควรรู้หลักการแนะแนว และวิธีสอน
2. ในด้านทักษะในการสอน ครูควรมีทักษะในการจัดลำดับเนื้อหาวิชา และการศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่ตนเองสอนเสมอ
3. ในด้านทัศนคติ ครูควรสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ชยันและกระตือรือร้นในการทำงาน
4. ในด้านหน้าที่และงาน ครูควรมีหน้าที่ในการเตรียมการสอน การเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนทั่วไป

~~ในปีเดียวกันนี้เอง~~ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา²⁰ ได้ค้นคว้าลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โดยใช้แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยม นักเรียน ปกศ.สูง ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 23 เขต ๆ ละ 3 โรงเรียน จำนวน 756 คน สรุปผลการค้นคว้าว่าสังคมต้องการ

¹⁹นิกา เพชรสม, "ความคิดเห็นของครูประจำการและนักศึกษาวิทยาลัยครูในจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

²⁰วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ (กรุงเทพมหานคร: 2518), หน้า 86 - 92.

ให้ครูมีลักษณะ ดังนี้

1. ในด้านลักษณะความประพฤติของครู ครูสามารถคุมสุรา เล่นการพนันได้บ้าง ยึดมั่นในวัฒนธรรมไทย และเรียบร้อย
2. ในด้านลักษณะความรู้ทางวิชาการของครู ควรมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ควรผ่านการฝึกสอนมาก่อน และควรมีความรู้อื่นบ้าง เช่น การแนะแนว เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ความรอบรู้ทั่วไป และการวัดและประเมินผล
3. ในด้านลักษณะการสอนของครู ควรสอนโดยใช้อุปกรณ์ ลงโทษตามความเหมาะสม และการตรงต่อเวลา
4. ในด้านการปกครองนักเรียน ควรอบรมศีลธรรมจรรยา เข้มงวดในระเบียบของโรงเรียน และแก้ไขความประพฤตินักเรียน
5. ในด้านมนุษยสัมพันธ์ของครู ควรให้ความสนิทสนมกับเด็กบ้าง ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นเด็ก ควรหาโอกาสพบปะผู้ปกครองและรวมกิจกรรมในชุมชน
6. ในด้านบุคลิกภาพของครู ควรแต่งกายเรียบร้อย กิริยาสงวนเสียม วาจาไพเราะ สุภาพ มีอารมณ์ขัน มีลักษณะผู้นำ และมีสุขภาพดี
7. ในด้านการทำงานนอกเวลา และงานอดิเรก ครูอาจสอนพิเศษงานรับจ้างอื่นได้ แต่ที่ไม่ควรทำคือ การล่าสัตว์ และการเป็นนายหน้า

ในปีเดียวกันนี้เอง กรมการฝึกหัดครู²¹ ได้วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 6 ประเภทคือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา พระ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งอยู่ในจังหวัดที่มีวิทยาลัยครู และจังหวัดไกลเคียงวิทยาลัยครูนั้น ๆ โดยถือเอาจังหวัดที่มีวิทยาลัยครูเป็นศูนย์กลาง รวม 12 วิทยาลัย ใน 3 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ และภาคใต้

²¹กรมการฝึกหัดครู, "คุณลักษณะของครูที่ดี," รายงานการวิจัย (กรุงเทพมหานคร: 2518), 80 หน้า (ลัดสำเนา.)

✓ ขณะนี้ ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว 2 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

สรุปผลการวิจัย จากตัวอย่างประชากรทั้ง 2 วิทยาลัย ได้ค้นพบคุณลักษณะสำคัญของครู 8 ประการ คือ

1. ความเป็นผู้มีระเบียบ
2. ความมีเหตุผลและมีใจเป็นประชาธิปไตย
3. ความสุภาพอ่อนโยน
4. ความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. ความสุขุมรอบคอบ
6. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์
7. ความกล้าหาญ
8. ความมีศรัทธาในอาชีพครู

สำหรับงานวิจัยของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ในด้านบุคลิกภาพของครู มีผู้วิจัยกันมาก จะขอนำมากล่าวเท่าที่สำคัญ ดังนี้

ปี ค.ศ. 1960 โรอันส์ และคณะ²² ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของครูที่ดี โดยใช้ประชากรเป็นครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 6,197 คน จากผลการศึกษา ได้พบลักษณะสำคัญของครู 9 ลักษณะ ดังนี้

- ลักษณะที่ 1 ให้ความอบอุ่นใจ ความเป็นมิตร
- ลักษณะที่ 2 มีความรับผิดชอบ
- ลักษณะที่ 3 มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์
- ลักษณะที่ 4 สนใจในความคิดเห็นของนักเรียน

²²David G. Ryans and Others, Characteristics of Teachers (Washington D.C.: American Council on Education, 1970), 416 p.

- ลักษณะที่ 5 สนใจในพฤติกรรมประชาชนไทยในชั้นเรียน
- ลักษณะที่ 6 สนใจในความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ร่วมงาน
- ลักษณะที่ 7 สอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- ลักษณะที่ 8 สื่อความหมายโดยการใช้อาษาได้ถูกต้อง
- ลักษณะที่ 9 อารมณ์สม่ำเสมอ ปรับตัวได้ดี

ปี ค.ศ. 1972 โอเดน²³ ได้ศึกษาค้นคว้าบุคลิกลักษณะของครูที่ได้รับการประเมินว่า เป็นผู้มีประสิทธิภาพในการสอน จากนักเรียน ครู และครูใหญ่ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด ไทยให้นักเรียนและครูในโรงเรียนเลือกครูที่ตนเห็นว่า มีประสิทธิภาพในการสอนมากที่สุดจำนวน 5 คน จากครูทั้งโรงเรียน และครูใหญ่ก็เลือกครูที่มีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของตน จำนวน 5 คน เช่นเดียวกัน ครูที่ได้รับเลือกนี้ ได้ทำแบบทดสอบบุคลิกภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพนั้น เป็นคนขยัน สุขุมเยือกเย็น มีความสามารถในการตอบสนองคือ ทะเยอทะยาน เกรงขริ้ม ทำงานວ່งไว และรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครูไว้ได้

✕ ปี ค.ศ. 1974 แพททริก²⁴ ได้ค้นคว้าลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพโดยใช้แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน จากการค้นคว้าพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่

²³Cheoter Wayne Oden, "Personality Profiles of Successful Inner-City Teachers and the Appropriateness of the Responses of Pre-Service Teachers of Similar and Differing Profiles to Simulated Inner-City Classroom Situations," Dissertation Abstracts, 33(July, 1972), 194 A.

²⁴Opal Lee Young Patrick, "An Effective Teacher Profile," Dissertation Abstracts, 35(January, 1975), 4306-A.

ต้องการครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ ไม่นิยมแค่จัดการใบชั้นเรียน และมีวิธีการสอนดี

ปี ค.ศ. 1975 พังก์เฮาเซอร์²⁵ ได้สำรวจคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงโดยรวมมือ กับคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย ทั้งเกณฑ์สำรวจคุณลักษณะครู แล้วส่งแบบสอบถามไปยังวิทยาลัยครู 42 แห่ง ตามนักศึกษาครู และอาจารย์ในวิทยาลัยครู พบเกณฑ์สำคัญของลักษณะครูพี่เลี้ยง ซึ่งนักศึกษาครูและอาจารย์ต้องการโดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาน้อย ดังนี้

<u>นักศึกษาครู</u>	<u>อาจารย์</u>
1. ต้องการครูซึ่งมีความเห็นอกเห็นใจ นักศึกษาดี	1. ต้องการครูที่ใ้ใจกำลังใจ นักเรียนดี
2. ต้องการครูซึ่งมีเทคนิค การสอนดี	2. ต้องการครูซึ่งมีความรอบคอบ ในการวางแผนงาน
3. ต้องการครูซึ่งมีความรอบคอบ ในการวางแผนงาน	3. ต้องการครูซึ่งสามารถสร้างสภาพ แวดล้อมในห้องเรียนให้น่าสนใจ
4. ต้องการครูซึ่งควบคุมชั้นได้	4. ควรมีระดับการศึกษาถึงปริญญา
5. ต้องการครูซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์และ แม่นยำในเนื้อหาวิชา	5. ต้องการครูซึ่งบุคลิกธรรม

จากผลอันนี้ คณะผู้บริหารวิทยาลัยครู สามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกครูพี่เลี้ยง เพื่อเป็นแม่พิมพ์ที่ดีของนักศึกษาฝึกหัดครู

²⁵Charles W. Funkhouser, "Selecting Co-Operating Teachers," School and Community (June, 1975), pp. 22 - 35.